

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. IX. An justus possit sibi mereri de condigno, vel saltem de congruo,
donum perseverantiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

gratia & charitate existeret, suspenduntur, & impediuntur per peccatum subsequens: Ergo tale peccatum non potest tolli, nec homo lapsus reparari, ex vi meritorum quæ habuit antequam laberetur in peccatum. Peccatum ergo se habet respectu meritorum præcedentium, sicut fictio ad sacramentum: unde sicut fictio non tollitur ex vi sacramenti fictæ suscepti, sed requiritur aliquod aliud sacramentum ad ipsam removendam; ita peccatum mortificans, & suspendens merita præcedentia, non tollitur vi huiusmodi meritorum; sicque nullus potest, dum est in gratia, mereri sibi de condigno reparationem post futurum lapsum.

208. Confirmatur secundò: Meritum de condigno non potest esse ejus præmij, quod non potest nisi indigno exhiberi: Sed reparatio post lapsum non potest exhiberi nisi indigno, peccatori scilicet, & Dei inimico: Ergo meritum de condigno ad illam non potest se extendere. Minor patet: Major probatur. Nulla potest esse justitia, ut exhibeatur aliquid indigno: Sed exhibitio præmij pro merito de condigno, pertinet ad justitiam, ut art. 4. fusè ostendimus: Ergo tale meritum non potest esse ejus præmij, quod non potest nisi indigno exhiberi.

209. Secunda pars, quæ asserit justum non posse sibi mereri reparationem post lapsum, merito de congruo strictè & propriè sumpto, facile probari potest ex dictis articulo præcedenti: nam, ut ibidem declaravimus, meritum de congruo strictè sumptum, importat jus amicabile ad præmium, & per hoc distinguitur à merito de condigno, quod dicit debitum strictæ & veræ justitiæ, nempe distributive: Sed homo justus non habet jus amicabile ad reparationem post lapsum; quia per peccatum subsequens destruitur amicitia Dei cum illo; violatà autem ac dissolutà amicitia, jus amicabile subsistere nequit; unde peccatum subsequens non minus mortificat & suspendit meritum de congruo strictè sumptum, quàm meritum de condigno: Ergo sicut propter illam suspensionem, & interruptionem, justus non potest sibi mereri de condigno reparationem post lapsum; ita nec potest illam promereri de congruo, si meritum de congruo strictè & propriè accipitur.

210. Quod autem illam mereri possit merito de congruo, largè & impropriè sumpto, patet etiam ex dictis ibidem. Ostendimus enim opus imperatorum alicujus doni, aut disponens ad illud, largè & impropriè meritum ejus de congruo appellari posse: Sed justus per orationes, & bona opera quæ in statu gratiæ & charitatis elicit, potest à Deo impetrare & obtinere, ut si labatur, non deseratur, sed ad pœnitentiam revocetur, & ad tale beneficium aliquo modo se disponere; ut patet ex Scriptura, nam 2. Paralipom. 19. dictum est ad Josaphat Regem Juda: *Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia jungeris, & idcirco iram Domini merebaris, sed bona opera inventa sunt in te &c.* Quæ verba indicant sanctum illum Regem, bonis operibus apud Deum obtinuisse, ut etiam cum peccaret, à Deo non desereretur, nec pro meritis puniretur; & similiter Psal. 70. orat Propheta (quod nos etiam facere convenit) *Cum defeceris virtus mea, ne derelinquas me;* quæ oratio frustra fieret, si nulla ei respondere posset impetratio: Ergo justus potest mereri reparationem post lapsum, merito de congruo, largè & impropriè sumpto.

211. Addo quod D. Thomas loco citato super Epistolam ad Hebræos, docet justum posse mereri de

A congruo reparationem post lapsum: Ergo necogamur asserere sanctum Doctorem sibi esse contrarium, cum hic art. 7. dicat: *Nullus potest sibi mereri reparationem post lapsum futurum, neque merito condigni, neque merito congrui;* aut illam sententiam hic retractasse, dicendum est, ipsum admittere meritum de congruo reparationis post lapsum, largè & impropriè sumptum; negare verò meritum congrui propriè & strictè acceptum; & de primo loqui in commentario super Epistolam ad Hebræos, de secundo verò in summa Theologica.

Dico secundò: Justus potest alteri mereri reparationem post lapsum, merito de congruo propriè & strictè sumpto.

B Probat: Meritum de congruo strictè & propriè sumptum, in amicitia legibus fundatur, secundum quas congruum est, quod amicus amicum exaudiat: quando petit quæ justa sunt: Sed justus sunt amici Dei, & dum peccatorum petunt conversionem, petunt quæ justa sunt: Ergo congruum est quod à Deo exaudiantur, congruitate in legibus amicitia fundatà, & jus quoddam amicabile importante.

212. Confirmatur: Eadem est ratio de reparatione post lapsum, ac de infusione primæ gratiæ: Sed justus potest alteri mereri primæ gratiæ infusionem, merito de congruo strictè & propriè sumpto, ut articulo præcedenti ostendimus: Ergo & reparationem post lapsum.

C Confirmatur ampliùs: Ideò justus non potest sibi mereri merito de condigno, vel de congruo, propriè accepto, reparationem post lapsum, quia pro tempore quo redditur præmium non est in statu remunerabilis; cum pro tunc sit peccator, & Dei inimicus, ut conclusionem præcedenti declaravimus: Sed quando fit reparatio alterius, justus pro tunc est in statu remunerabilis, cum pro illo tempore maneat justus, & Dei amicus, ut supponimus: Ergo licet justus non possit sibi mereri reparationem post lapsum, merito de congruo propriè sumpto, eam tamen potest mereri alteri.

213. D Ex quo inferes, quod si justus per bona opera, in gratia & charitate elicit, mereatur alteri de congruo primam gratiam, & postea peccet mortaliter, illa ex vi talis meriti alteri non confertur, quia peccatum superveniens mortificat omnia merita justæ præcedentia; & ea impedit ne actu consequantur aliquod præmium, facitque quod ille non sit in statu remunerabilis, cum reddat ipsum Dei inimicum. Addo quod, sicut lex amicitia postulat, ut amicus faciat voluntatem amici, & ei petita concedat; ita etiam ut violatà & dissolutà amicitia, revocentur omnes concessionem ejus intuitu factæ, si non sint omnino adimpletæ.

ARTICVLVS IX.

An justus possit sibi mereri de condigno, vel saltem de congruo, donum perseverantiæ?

DE dono perseverantiæ plura diximus in Tractatu de gratia, ubi ostendimus, tale donum consistere formaliter in conjunctione gratiæ cum morte, ex efficaci gloriæ intentione imperata, & medium esse inter auxilia communia, quibus iustificati servant mandata, & donum confirmationis in gratia, quia præter auxilia efficacia, quibus adimplentur præcepta, donum perseverantiæ addit continuationem usque in finem,

216. Disp. 1. art. 8.

quam non dicunt talia auxilia; & præterea, ut docet S. Thomas; contra Gent. cap. 162. hoc donum addit gratiam externæ protectionis, per quam tolluntur homini plures occasiones peccandi, & provocantia ad peccatum comprimuntur: differt autem à dono confirmationis in gratia, quia illud est commune omnibus prædestinatis, istud verò solum aliquibus, maximè sanctitate præditis, ut B. Virgini, S. Joanni Baptista, & Apostolis, post adventum Spiritus Sancti super eos in die Pentecostes. Præterea donum perseverantiæ, ex parte gratiæ habitualis, nihil dicit speciale, & solum ejus essentia sita est in serie seu collectione auxiliorum specialium; collatorum usque in finem vitæ, quorum beneficio gratia habitualis cum morte conjungitur, sive gratia vitæ cum gratia patriæ: donum verò confirmationis, præter auxilia specialia, dicit ex parte gratiæ habitualis quendam modum participatum à gratia consummata patriæ; quia sicut gratia patriæ est principium impeccabilitatis in beatis, ita & gratia vitæ in confirmatis in gratia; diversimodè tamen: nam gratia consummata patriæ, cum sit radix visionis beatificæ, quæ Deum ut habentem omnem rationem boni voluntati manifestat, est causa necessitatis in actu charitatis; donum verò confirmationis non tollit libertatem ab actu charitatis, sicut nec donum perseverantiæ: unde sicut donum perseverantiæ medium est inter auxilia communia quibus adimplentur præcepta, & donum confirmationis in gratia; ita donum confirmationis in gratia mediat inter donum perseverantiæ, & claram Dei visionem, seu amorem beatificum. Hoc præmissis, pro resolutione propositæ difficultatis

217. Dico primò, hominem non posse mereri de condigno donum perseverantiæ.

Conclusio est certa de fide: colligitur enim ex variis Scripturæ locis, præsertim ex illo Joan. 15. *Ego posui vos ut caris, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Quo loco Deo attribuitur, ut fructus prædestinatorum maneat usque in finem, & jungatur cum beatitudine supernaturali, in qua conjunctione, ut diximus, donum finalis perseverantiæ formaliter consistit. Item Apostolus ad Philip. 2. ait: *Deus est qui operatur in vobis velle & perficere.* Quibus verbis declarat, perficere opera bona & meritoria, & ea perducere ad vitam æternam, ita esse proprium Dei, ut nullà ratione pertineat ad voluntatem hominis; quæ cum sit mutabilis, & vertibilis à bono in malum, non potest firmari in bono, & in eo diu perseverare, nisi speciali Dei auxilio figatur, ut ait S. Thomas 3. contra Gent. cap. 155. & 2.2. quæst.

118. 137. art. 4.

Addo quod cum Deus sit Alpha & Omega, & rerum omnium finis & principium, speciali jure ipsi debentur rerum omnium initia & fines; quapropter præceperat olim sibi terræ frugum primitias & decimas offerri: primitias ut primo omnium principio, decimas tanquam ultimo fini; denarius enim numerus ultimæ perfectionis symbolum est, quia in denario ad unitatem, quæ est principium numeri, reditur, tuncque res perficitur, cum suam reperit originem, & ad suum principium redit. Sicut ergo prævenienti gratiæ rectæ vitæ tribuitur initium; sic felix illius clausula dono perseverantiæ assignatur: utrumque divinæ gratiæ opus est, illud prævenientis, istud finalis; ambo divinæ munificentia dona præclarissima: neutrum cadit sub merito, illud quidem, quia principium est meriti; istud, quia meritorum om-

A nium perfectio & consummatio est; & quia etiam, ut infra cum D. Thoma dicemus, se tenet aliquo modo ex parte principij meriti, & cum illo non ponit in numero. Unde Tridentinum sess. 6. cap. 13. de perseverantia munere ait: *Quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo qui potens est, eum qui stat statuerit ut perseveranter stet, & eum qui cadit restituere.* Augustinus etiam lib. de dono perseverantiæ cap. 2. illam, *Magnum Dei donum, quo cetera ejus dona conservantur, appellat.*

Ob servant etiam Scripturæ Interpretes, quod electorum prædestinatio est veluti aurea quedam catena, quæ Deus homines ad se trahit, & à terra ad cælum evehit, ex variis Dei beneficiis, veluti annulis, composita, nempe prædestinatione, vocatione, justificatione, & glorificatione, juxta illud Apostoli ad Roman. 8. *Quos enim prædestinavit, hos vocavit; quos vocavit, hos justificavit, quos justificavit, hos glorificavit.* Aurea verò fibula, quæ annuli illi inter se coherent, perseverantia est: hæc enim finem principio, & glorificationem æternæ prædestinationi conjungit. Hæc Deus electos ad cælum attrahit, sed miserans, secundum illud Jeremix 31. *In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans;* quia perseverantiæ donum, ex sola Dei misericordia, non verò ex nostrorum operum meritis, nobis tribuitur.

C Ratio etiam id suadet: Primò quia ut discurret S. Thomas hic art. 9. in argumento *sed contra*: si justus posset sibi perseverantiæ donum de condigno promereri, sequeretur quod nullus justus, vel saltem pauci essent, qui illud non obtinerent, cum meritum de condigno infallibiliter consequatur suum præmium; & sic vel nullus, vel pauci à gloria exciderent; quod repugnat verbis illis Christi Domini, sæpe in Evangelio reperitis: *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Nec dici potest ideo multos non obtinere donum perseverantiæ, quia per peccatum illi ponunt impedimentum: ut enim rectè instat S. Doctor, hoc ipsum quod est peccare, opponitur perseverantiæ; unde si justus perseverantiæ donum de condigno mereretur, Deus non permetteret ipsum cadere in peccatum.

Secundò id probat in corpore articuli, hac ratione à priori: Quod pertinet ad principium meriti, non cadit sub merito; ut dictum est de prima gratia, quæ quia est principium omnis meriti, sub merito non cadit: Sed perseverantia pertinet ad principium meriti, dependet enim solum ex divina motione, quæ est principium omnis meriti: Ergo non cadit sub merito; sed si quis eam à Deo accipit, gratis & absque ullo merito accipit. Ubi, ut rectè observat Cajetanus, S. Doctor non loquitur de quacumque motione gratiæ, sed de motione Dei, quatenus est conservativa gratiæ: sic enim non potest cadere sub merito, quia est continuatio primæ productionis, & entitativè ipsamet prima productio, seu infusio gratiæ, quæ non potest cadere sub merito, cum sit principium omnis meriti. Sicut ergo nemo potest de condigno mereri suam conservationem, quia conservatio non est actio distincta à creatione, quæ non cadit sub merito, sed est ipsa creatio continuata, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 104. art. 1. ad 4. dicens: *Conservatio rerum à Deo, non est per aliquam novam actionem, sed per continuationem actionis quæ dat esse: ita similiter perseverantia non potest cadere sub merito de condigno, quia est ipsa conservatio gratiæ, quæ non ponit in numero cum prima ejus productione,*

productione, sed ad illam pertinet & reducitur, A
sicut conservatio ad creationem.

222. Contra hanc rationem D. Thomæ, & nostram
conclusionem, tres fieri possunt instantiæ. Prima
est: Augmentum gratiæ dependet ex motione
Dei: Sed hoc non obstante, potest cadere sub
merito etiam de condigno, ut art. 7. ostendimus:
Ergo & donum perseverantiæ, tametsi depen-
deat ex motione Dei.

223. Secunda: Christus Dominus meruit continua-
tionem unionis hypostaticæ cum humanitate,
quamvis unionem hypostaticam non potuerit
mereri; meruit etiam unionem animæ cum cor-
pore, factam in resurrectione, licet ab initio ta-
lem unionem mereri non potuerit: Ergo licet ho-
mo primam gratiam à principio mereri, non pos-
sit, bene tamen continuationem gratiæ usque in
finem, quam dicit donum perseverantiæ.

224. Tertia: Qui potest mereri majus præmium, po-
test & minus: Sed homo potest de condigno me-
reri beatitudinem supernaturalem, subindeque
perpetuitatem gloriæ, in illa contentam, quæ est
nobilior & præstantior quam perseverantia in
gratia: Ergo à fortiori istam poterit de condigno
mereri.

225. Hæc tamen parum urgent, & ex suprà dictis fa-
cile dilui possunt. Ad primam enim instantiam
respondetur, quod licet augmentum gratiæ de-
pendeat ex motione divina, habet se tamen ut
terminus respectu meritorum præcedentium,
quod non habet donum perseverantiæ, cum sit
ipsa conservatio gratiæ, quæ, ut diximus, non
ponit in numero cum prima eius infusione, quæ
est primum principium meriti.

226. Ad secundam nego Antecedens: Christus enim
non meruit continuationem unionis hypostaticæ,
quia continuatio seu conservatio illius unionis
dependet ex prima actione Dei unitiva, imò est
eadem actio continuata: unde sicut non potest ca-
dere sub merito ut prima unio, ita neque ut con-
tinuatio seu conservatio. Similiter prima unio
animæ Christi ad corpus, non potuit cadere sub
eius merito, quia ante illam unionem Christus
non erat: de secunda autem facta in resurrectio-
ne, potest dici quod cadit sub merito, quia antea
Christus fuit merens, & ista secunda unio animæ
& corporis non est facta ex vi primæ actionis uni-
tivæ. De quo in Tractatu de Incarnatione.

227. Ad tertiam distingo Majorem: qui potest me-
reri majus præmium, potest & minus, cæteris
paribus, concedo: si cætera non sint pæria, nego:
magnum autem inter perpetuitatem gloriæ, &
perseverantiam in gratia, intercedit discrimen,
nam perseverantia patriæ se tenet ex parte termi-
ni meriti, perseverantia verò viæ ex parte prin-
cipij, ut docet D. Thomas hic art. 9. in corp. &
in resp. ad 1. ubi ait: *Ad secundum dicendum quod
perseverantia quæ erit in gloria, comparatur ad
motum liberi arbitrij meritorium, sicut terminus;
non autem perseverantia viæ.*

Dico secundò: Iustus non potest mereri de con-
gruo donum perseverantiæ, si meritum de con-
gruo strictè & propriè usurpetur: bene tamen si
largè & impropriè accipiatur.

228. Prima pars, quæ est contra Suarem, Bellarmi-
num, Valentiam, & alios Recentiores, sequitur
evidenter ex suprà dictis: ostendimus enim ex
Concilijs & SS. Patribus donum perseverantiæ
gratis à Deo donari: Sed quod cadit sub merito
de congruo, strictè sumpto, non gratis donatur;
cum nullum meritum possit intelligi sine ordine

ad præmium: Ergo iustus non potest mereri do-
num perseverantiæ, merito de congruo strictè &
propriè sumpto.

Nec sufficit dicere, quod meritum de congruo
est meritum secundum quid: nam licet meritum
de congruo, comparativè ad meritum de condi-
gno, sit imperfectè meritum, tamen absolute
meritum est, quia dicit jus in homine, & inducit
debitum amicabile in Deum. Unde quamvis Se-
mipelagiani (ut in Tractatu de heresi Pelagiana
ostendimus) non condignum, sed solum con-
gruum meritum in operibus naturæ respectu pri-
mæ gratiæ constituerent, nihilominus SS. Patres
contra ipsos disputantes, ex hoc inferebant, quod
gratia non daretur purè gratis, sed ex aliquo de-
bitò, seu iustitia, saltem imperfecta; quia ut ait
Augustinus de prædestin. Sanct. cap. 6. *Dari ali-
quid gratis, est dari pro nihilo.* Unde cap. 2. ejusdem
libri dicit Semipelagianos non recessisse ab illa
sententia Pelagij, damnata in Concilio Palæstino,
quæ asserbat gratiam secundum merita nostra
dari, & ex iustitia, non verò ex misericordia, &
liberalitate concedi. Item Fulgentius lib. de gra-
tia Christi cap. 18. sic discurret: *Si autem nostrum
est velle credere, priusquam gratia Dei incipiat ad-
juvare, injustè gratia dicitur, quia non gratis da-
tur homini, sed bona retribuitur voluntati.*

Hæc etiam pars probata manet ratione D.
Thomæ suprà exposita: quod enim pe-
tinet ad principium meriti, non cadit sub merito, etiam
de congruo; cum principium meriti neque de
condigno, neque de congruo ullus promereri
possit, ut patet de prima gratia, quam, quia est
principium meriti, nullus nec de condigno, nec
de congruo mereri potest, si meritum congrui
propriè & strictè accipiatur, sicut art. 7. ostensum
est: Ergo si donum perseverantiæ ad principium
meriti pertineat, sub merito etiam de congruo,
propriè accepto, cadere nequit.

Quod verò possit cadere sub merito de congruo
largè & impropriè sumpto, ex dictis etiam mani-
festum relinquitur: Nam omne opus impetrato-
rium alicuius, & dispositio ad illud, largè & im-
propriè meritum de congruo dici potest: Sed mul-
ti iusti impetrant a Deo suis bonis operibus &
orationibus perseverantiam in gratia, & dispo-
nuntur etiam, ut Deus gratis, & misericorditer
ipsis tale donum largiatur: Ergo multi iusti me-
rentur perseverantiam in gratia, merito de con-
gruo largè & impropriè sumpto; quod infallibile
non est, quia oratio non impetrat, nec meretur
infallibiliter, nisi sit perseverans, ut docet S. Tho-
mas 2. 2. quæst. 83. art. 15.

De hoc merito intelligendus est Augustinus,
dum lib. de dono persever. cap. 6. ait: *Hoc Dei
donum suppliciter emereri potest, sed cum datum
fuerit, amitri contumaciter non potest:* nam adver-
bium illud, *suppliciter*, aperte declarat, ipsum
ibi loqui de merito largè & impropriè sumpto, &
prout idem significat quod impetratio. Perse-
verantiæ enim donum, precibus & bonis operi-
bus posse à Deo impetrari, docet ibidem cap. 1. &
sequentibus, ubi ait quod nos illud petimus uti-
liter à Deo in oratione dominica, quando dici-
mus, *Adveniat regnum tuum:* imò ibidem à ca-
pite secundo usque ad sextum probat ex Cypria-
no, in omni petitione illius orationis, præter-
quam in ista, *Dimitte nobis debita nostra,* tale do-
num à Deo postulari.